

NGHIÊN CỨU HỆ THỐNG LIÊM CHÍNH QUỐC GIA

© Anh: iStock/Nitin Sanil

Cơ sở và Mục tiêu

Hệ thống Liêm chính Quốc gia (NIS) bao gồm những chủ thể và thể chế chính của một quốc gia có tác động, ảnh hưởng tới cách thức quản trị quốc gia đó. Nghiên cứu về Hệ thống Liêm chính Quốc gia của Tổ chức Minh bạch Quốc tế (TI) đánh giá các đối tượng này về mức độ liêm chính, tính minh bạch và trách nhiệm giải trình cũng như đóng góp của họ vào việc đảm bảo mức độ liêm chính của xã hội nói chung.

Khi các thể chế quản trị này thực hiện đúng chức năng của mình, chúng tạo thành một Hệ thống Liêm chính Quốc gia vững chắc và lành mạnh, một hệ thống hiệu quả trong việc chống tham nhũng và là một phần của cuộc chiến lớn hơn chống lại sự lạm dụng quyền lực cũng như những hành vi sai trái. Tuy nhiên, nếu các thể chế này thiếu những quy định phù hợp, cộng thêm những hành vi thiếu trách nhiệm thì tình trạng tham nhũng sẽ có thể phát triển tràn lan với hiệu ứng tiêu cực lan truyền ra toàn xã hội.

Mỗi thể chế được đánh giá về mặt (1) năng lực tổng thể, (2) các hệ thống và quy trình quản trị nội bộ, và (3) vai trò của chúng trong toàn bộ hệ thống liêm chính.

Nghiên cứu Hệ thống Liêm chính Quốc gia xem xét cả cơ cấu chính thức của một thể chế, cũng như hoạt động thực tiễn của thể chế đó, nêu bật sự khác biệt giữa những quy định chính thức và thực tế. Từ đó, nghiên cứu đánh giá một cách chi tiết những điểm mạnh của từng thể chế đồng thời chỉ ra những điểm cần phải tiếp tục hoàn thiện.

Tính đến cuối năm 2010, các nghiên cứu về Hệ thống Liêm chính Quốc gia đã được tiến hành ở khoảng 80 nước.

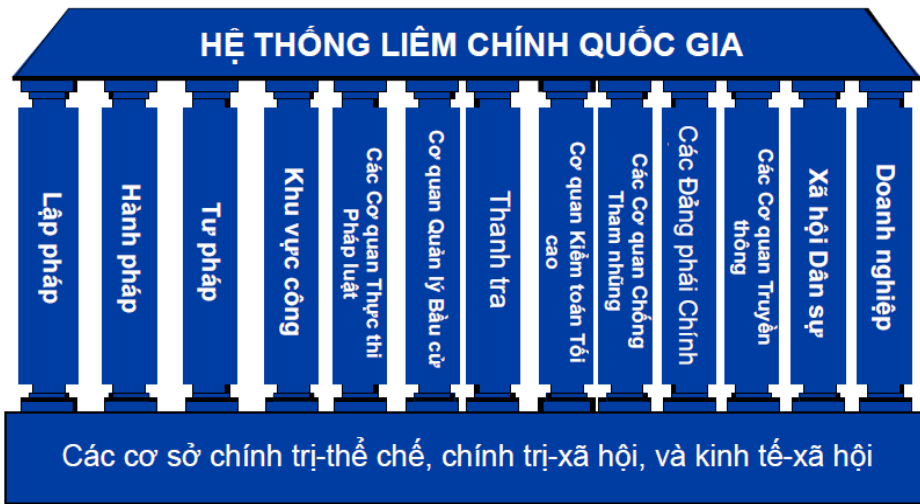
NGHIÊN CỨU HỆ THỐNG LIÊM CHÍNH QUỐC GIA ĐÁNH GIÁ CỤ THỂ TỪNG THỂ CHẾ SAU:

- Lập pháp
- Hành pháp
- Tư pháp
- Khu vực công
- Các Cơ quan Thực thi Pháp luật
- Cơ quan Quản lý Bầu cử
- Thanh tra
- Cơ quan Kiểm toán Tối cao
- Các Cơ quan Chống Tham nhũng
- Các Đảng phái Chính trị
- Các Cơ quan Truyền thông
- Xã hội Dân sự
- Khu vực Tư nhân

PHƯƠNG PHÁP THAM VẤN TRONG NGHIÊN CỨU HỆ THỐNG LIÊM CHÍNH

Việc nghiên cứu mỗi thể chế được thực hiện thông qua các cuộc phỏng vấn, qua nghiên cứu tài liệu và kiểm nghiệm thực tế cũng như phân tích bối cảnh các điều kiện chung về chính trị-thể chế, chính trị-xã hội, và kinh tế-xã hội cho sự vận hành thể chế đó.

Sau đó, thông tin được trình bày dưới dạng một chỉ số định lượng súc tích về hiệu quả của mỗi trụ cột tương ứng, cùng với một báo cáo tổng hợp về quốc gia.

Kết quả chung của nghiên cứu Hệ thống Liêm chính Quốc gia có thể được trình bày một cách khái quát thông qua hình tượng một ngôi đền. Kích thước của các trụ cột trong ngôi đền thể hiện sức mạnh tương ứng của chúng như một thể chế trong hệ thống liêm chính quốc gia. Như minh họa ở đây, mỗi thể chế đều phải vững mạnh để có thể tạo ra một hệ thống quản trị ổn định, sẵn sàng chống lại tham nhũng.

Nhóm Cố vấn

Nghiên cứu Hệ thống Liêm chính Quốc gia dựa trên phương pháp tham vấn, tập hợp các đối tượng chính của cuộc chiến chống tham nhũng vào việc xây dựng, thực hiện, và quan trọng nhất là diễn giải và thảo luận các kết quả nghiên cứu. Một phần của dự án nghiên cứu Hệ thống Liêm chính Quốc gia là thành lập một nhóm cố vấn gồm 8 đến 12 người thuộc nhiều khu vực cử tri khác nhau, lý tưởng nhất là gồm đại diện chính quyền, khu vực tư nhân, giới học giả, cộng đồng các nhà tài trợ, xã hội dân sự, và các bên liên quan khác trong cuộc đấu tranh chống tham nhũng.

Nhóm cố vấn đóng một vai trò quan trọng trong việc:

- tham mưu về những khía cạnh chính của việc thực hiện dự án
- xem xét và góp ý dự thảo báo cáo
- kiểm chứng số điểm của Chỉ số Hệ thống Liêm chính Quốc gia
- đóng góp cho hội thảo tham vấn về Hệ thống Liêm chính Quốc gia

Nhóm cố vấn không chỉ cho biết ý kiến phản hồi của các chuyên gia và rà soát các kết quả nghiên cứu về Hệ thống Liêm chính Quốc gia mà còn có vai trò hỗ trợ trong việc biến những khuyến nghị thành những sáng kiến vận động và cải cách chính sách cụ thể.

Hội thảo Tham vấn

Tiếp theo những phát hiện ban đầu và nghiên cứu về Hệ thống Liêm chính Quốc gia, một hội thảo tham vấn sẽ được tổ chức với sự tham gia của nhóm cố vấn và các đối tượng chính có liên quan để thảo luận về các kết quả thu được cũng như đưa ra khuyến nghị và kế hoạch hành động nhằm tăng cường mức độ liêm chính quốc gia. Mục đích của hội thảo về Hệ thống Liêm chính Quốc gia là sử dụng dự thảo báo cáo nghiên cứu Hệ thống Liêm chính Quốc gia làm cơ sở cho các bên liên quan thảo luận các hành động cần ưu tiên trong tương lai nhằm thực hiện chính sách và tuyên truyền vận động chống tham nhũng cũng như tạo động lực cho cộng đồng chống tham nhũng tiến hành các hoạt động đó trong thực tế. Các kết quả của hội thảo tham vấn sẽ được bổ sung vào dự thảo báo cáo về Hệ thống Liêm chính Quốc gia đồng thời được sử dụng để cung cấp thông tin cho các hoạt động tuyên truyền vận động của TI cũng như các bên liên quan trong cuộc đấu tranh chống tham nhũng tại quốc gia đó.

TÁC ĐỘNG CỦA CÁC NGHIÊN CỨU VỀ HỆ THỐNG LIÊM CHÍNH QUỐC GIA

“

“Hệ thống Liêm chính Quốc gia giúp chúng tôi hiểu rõ hơn tình trạng tham nhũng hiện nay ở Ai-len – một sự hiểu biết sâu chứ không phải nhận thức chung chung như các cuộc khảo sát thông thường đem lại. Một cuộc khảo sát về tham nhũng có xếp hạng, ví như Phong vũ Biểu Toàn cầu về Tham nhũng, sẽ cho ta một cái nhìn tổng thể về tình hình tham nhũng ở một nước Nhưng nó không cho ta biết tại sao vấn đề lại như vậy. Nó có thể cho ta biết vấn đề của các đảng phái chính trị còn lớn hơn so với các cơ quan thực thi pháp luật nhưng lại không cho ta biết tại sao. Với một nghiên cứu Hệ thống Liêm chính Quốc gia, đó lại là điểm mạnh chính – vì nó đi sâu tìm hiểu nguồn gốc của vấn đề”.

”

-John Devitt

Giám đốc Điều hành TI Ireland

Tại **Trung Quốc**, TI phối hợp với Đại học Thanh Hoa tiến hành đánh giá Hệ thống Liêm chính Quốc gia và công bố kết quả năm 2006. TI cũng đã tham mưu cho Ủy ban Kỷ luật và Kiểm tra của Đảng Cộng sản Trung Quốc (DICP) việc xuất bản Sách Trắng về Chống Tham nhũng. DICP đã đồng ý và Trường Đại học Thanh Hoa đã được giao biên soạn Sách Trắng. Nghiên cứu Hệ thống Liêm chính Quốc gia 2006 đã trở thành một tài liệu tham khảo quan trọng, và Sách Trắng đã thu hút được sự quan tâm đặc biệt từ những khuyến nghị về Hệ thống Liêm chính Quốc gia đối với công tác lãnh đạo cũng như hệ thống pháp lý phục vụ cuộc đấu tranh chống tham nhũng.

Tại **Hung-ga-ri**, mặc dù nhiều người biết rõ tình trạng tham nhũng trong việc tài trợ các chiến dịch tranh cử cũng như đấu thầu mua sắm nhưng hiểu biết cũng như tranh luận xã hội về cách thức cải thiện mức độ minh bạch trong những lĩnh vực này còn hạn chế. Kết quả nghiên cứu Hệ thống quốc liêm chính quốc gia Hung-ga-ri năm 2007 đã phát hiện ra rằng tất cả các thể chế nói trên tại Hung-ga-ri đều không có cơ chế bảo vệ người tố cáo. Căn cứ vào các khuyến nghị của TI, Sứ quán Mỹ đã cử một chuyên gia về tố cáo đến làm việc với các nhà lãnh đạo chính phủ Hung-ga-ri. Kết quả là tháng 9 năm 2009, Nghị viện nước này đã thông qua luật bảo vệ người tố cáo.

Tại **Bosnia**, các kết quả nghiên cứu Hệ thống liêm chính quốc gia năm 2007 được văn phòng quốc gia của TI cùng các bên liên quan sử dụng trong việc soạn thảo một chiến lược chống tham nhũng và chiến lược này được thông qua Nghị viện. Chiến lược gồm nhiều khuyến nghị khác nhau về Hệ thống Liêm chính Quốc gia, bao gồm cả việc thành lập một cơ quan chống tham nhũng – và hiện quá trình thành lập này đang được tiến hành.

Nghiên cứu Hệ thống liêm chính quốc gia là một công cụ đánh giá quan trọng. Các kết quả của nghiên cứu này có thể được sử dụng như một công cụ chuẩn để đo lường tiến bộ đạt được qua thời gian, so sánh hiệu quả hoạt động của các thể chế, cũng như xác định được những điểm mạnh và điểm yếu của các thể chế đó. Ví dụ, Hệ thống Liêm chính Quốc gia có thể cho ta biết trụ cột nào có mức độ thành công cao hơn và tại sao, các trụ cột đó có hỗ trợ lẫn nhau hay không và những nhân tố nào hỗ trợ hoặc hạn chế hiệu quả của chúng. Nghiên cứu Hệ thống Liêm chính Quốc gia cũng đưa ra những chỉ số cho biết cần chú trọng vào đâu để cải thiện hệ thống.

Trong năm 2011, Tổ chức Minh bạch Quốc tế sẽ xuất bản một bộ các nghiên cứu mới về Hệ thống Liêm chính Quốc gia ở nhiều nước trên thế giới. Một nghiên cứu mới về Hệ thống Liêm chính Quốc gia của Việt Nam cũng sẽ được tiến hành.

Contact

TOWARDS TRANSPARENCY

51A Nguyễn Khắc Hiếu, Trúc Bạch
Ba Đình, Hà Nội

Phone: +84 (04) 3715 4084

Fax: +84 (04) 3715 4090

Email: info@towardstransparency.vn